

Annika Sølvará

stjóri fyri
Granskingarráðið

Spýtt út um tú hevur nakað uppá hjartað!

Eg eri ein av teimum fólkunum, sum havi ómanerliga trupult við at lata vera við at blanda meg uppí og siga mína hugsan um mál, ofta bæði hart og alment. Onkuntíð haldi eg sjálv, at tað er nakað nógv av tí góða, so tað kannuttan iva vera strævið hjá øðrum at hoyra uppá, men tað gerst ikki við. Tey mugu bara blaða á næstu síðu ella sløkkja.

Eg haldi tað hava stóran týdning bæði persónliga og samfelagsliga at siga mína hugsan grundað á mínar royndir og upplivingar í arbeiði og felagsarbeiði. Sjálvandi eigi eg at geva mitt íkast til eitt kjak ella at tala at, har eg haldi, at tað er neyðugt og har eg havi nakað at bjóða. Alt skal sjálvandi ikki sigast hart og alment, og tað verður tað heldur ikki. Tað er tó neyðugt viðhvørt fyri at gera vart við ting og flyta ljóskastaran á viðurskifti, sum hava tørv á at verða luftaði, eisini hóast vandi er fyri at koma at traðka onkran á tærnar. Tað er oftast tá, at kjakið verður mest áhugavert.

Fyri mær tykist tað, sum alt ov fá fólk halda seg framat at siga sína hugsan í almenna rúmunum. Eg undrist á, um tey ikki tora, ikki hava nakað uppá hjartað ella bara ikki tíma at brúka sína tíð uppá at skifta orð alment.

Hví standa fakfólk ikki í kø at siga sína hugsan til dømis á skúlaøkinum? Her er annars nokk at tríva í. Eg havi hoyrt murrán í krókunum um landsroyndirnar, lærarar sum eru fortørnaðir og hava sterkar meiningar um bæði eitt og annað, men bara eitt fátal, tey somu næstan hvørja ferð, tykist siga sína hugsan hart, har tey, sum hava ábyrgd, kunnu hoyra tað.

Hvar er almenna fakliga væl grundaða kjakið um fyrimunir og vansar við royndum? Ella um pappírs ella talgildar royndir? Um læring, um karmar, um talgilding av skúlanum, um trivnað, um undirvisingartilfar, um skúla- og flokstødd, um skúlagarðar, um kantinur? Hvar eru øll foreldrini, lærararnir og skúlaleiðararnir? Nakrir lærarar eru at síggja í Skúla-blaðnum, sum er frálíkt blað, men mest sætt av av lærarum. Tað eru fleiri enn 7.000 næmingar í fólka-skúlanum, so munnu tað ikki vera omanfyri 10.000 vaksin, umframt børnini sjálvandi, sum kundu sagt sína hugsan? Vit hoyra tey somu 30-50 hvørja ferð.

Eg haldi, at tað hetta er ein stórur trupulleiki, serliga tí at eg veit, at tað eru nógv, sum hava nógv uppá hjartað, sum kundu varpað ljós á týðningarmikil viðurskifti og komið við góðum hugskotum og loysnum. Eg haldi, at okkara samfelag tørvar at hoyra fleiri røddir, fáa meira konstruktivan kritikk og at savna fleiri hugskot. Eg fari tí at koma við eini beinleiðis áheitan:

Hevur tú okkurt uppá hjarta, gott ella ringt, so spýtt út. Tað nyttar lítið at ganga við einum genialum hugskoti einsamøll ella ganga og murra, undrast ella vera hamrandi ónøgd við okkurt, fortelja hetta ymsa staðni, bara ikki á rætta stað. Sannlíkindini fyri, at nakað hendir, eru nær null, tað er hinvegin meira sannlíkt, at tú brennir út ella verður etin upp av illsinni. Tá er ov seint at tala at, tá hevur tú bara tær sjálvari fyri at takka.

Eg fari at enda at takka fyri meg her í Eygamálinum og fari at lata stafettina víðari til onkran annan, sum heldur ikki klárar at tiga. Vit hoyrastuttan iva onkra aðra staðni.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna:
post@sosialurin.fo

Hesar írestandi milliardirnar

Símun P. Jacobsen

Ja, hesar írestandi milliardirnar í inntøkum landskassans frá 1. januar 2002. Hvar eru tær farnar?

Mær tykir, sum um tað er vordið meir at kalla óheppið at nevna orðið “blokkur” tá ræður um at ummæla niðurskurðin av heildarveitingini. Tí fari eg ístaðin í hesi grein at nýta orðið heildarveiting. Sum orðatakið sigur á frálíkum donskum: “Faktorenes orden er ligegyldig.” Sera torført tykist vera at fáa fullveldismenn at skilja, at skerjingin av heildarveitingini í stórum minkar um inntøkupeningin á landskassans roknskapum.

Eg fari tí at royna at tosa í líknilsum ella við øðrum orðum í myndatalu.

Tveir menn fóru ein góðan morgun við snøri til útróðrar. Fiskur var nærum í heintan. Brádliga hendir tað, at báðir

kenna hampiliga stóran kalva. Aftaná at snørini hava runnið á botn nakrar ferðir, byrja báðir so smátt at draga upp, og eftir drúgvatíð hava báðir stóran kalva undir borði.

Annar maðurin er ógvuliga lagaligur og hepnast honum at høgga í kalvan og fáa hann í øllum góðum inn í bátin.

Hin maðurin kvettir snørið á stokkinum. Hann vil als ikki royna at fáa kalvan inn í bátin og kalvin fer glaður spelandi aftur niður móti botni.

Eitt orðatak ljóðar soleiðis: “Skeri eg teg her, so missi eg teg har.” Ógvuliga beinrakið orðatak.

Tá maðurin kvetti á stokkinum og soleiðis misti kalvan á stokkinum, tá misti heilsuverkið, almannaverkið eins og mentamálaráðið hópin av peningi.

Og allir skattaborgararnir í landinum, tú, eg og allir hinir – vit fáa einki gjørtuttan at biðja eftir rokningini fyri hetta størsta figgjarliga mistak, sum menn vita um.

Í sambandi við omanfyri nevnda líknili ella frásøgn í myndatalu um kalvaveiðu, fari eg at umrøða ein serstakan útróðrardag. Fyrri bátur mín, tann sum eg nýtti í seksti og sjeytiárunum, var

einans ein tríbekkur um átta alin.

Fiskireiðskapurin, ið eg nýtti, var 0,9 mm nylon. Eitt heimagjørt blankt lodd, um 400 gram niðast í endanum. Frá loddinum og uppeftir vóru niðast tveir skeiðhúkar og síðan seks til átta gummi-beitir.

Hesar fiskigreiðir vórðu nýttar bæði til at fiska seið og smáfisk við.

So var tað ein dagin seinast í sekstiárunum, at eg fór út á Egilsnes at fiska seið. Væl var at fáa, men av tí at veðrið var so avbera gott og eg visti, at nógvur seiður stóð út fyri Vágalandinum millum Kloddan og Oyragjógv, stimaði eg yvir um Sundið, hóast eystfallið ikki var meira enn reiðiliga hálvrunnið.

Tað var alt í einum, at seiður og smáfiskur var á hvørjum húki. Men brádliga fekk eg tað hugskot, at eg ikki skuldi draga inn beinan vegin, tí kanska ein kalvi fór at taka um onkran seiðin.

Áðrenn eg hevði hugsað henda tanka at enda, nú nívvur á og snørið fór at renna alt í einum. Eingin ivi um, at fittur kalvi hevur tikið. Men brádliga tykist kalvin vera farin. Eg byrji at draga upp og eg dragi slakan. Stundum tykist okkurt tungt at níva á, men so er tað burtur aftur.

Nú eri eg farin at halda, at ein rennikalvi etur seið og smáfisk av húkunum og eg fari at draga slakan, so skjótt eg kundi.

Tað var skjótt, at húkar og lodd vóru komin í bátin. Og alt í einum kemur hesin stóri kalvin við miklari ferð sjóleysur í ein boga tvørtur um bátsborðið. Í fallinum brýtur hann eina ár av um tvøran og endaði øðru megin stúttuna á bekkinum. Eg fekk lagt meg oman yvir hann og skar hann, so hann bløddi.

Eg slapp frá at høgga og toga kalvan inn í bátin. Kalvin sjálvur gjørdi alt arbeiði fyri meg. Hann meira at kalla flegg tvørtur um bátsborðið og endaði sínar dagar við stúttuna undir bekkinum. Kalvin vigaði 62 pund.

Eg byrjaði greinina við at spyrja, hvar tær írestandi milliardirnar eru farnar. Jú, fyri tólvta árið og væl tað eru tær í myndatalu farnar til botns við at fullveldismenn kubbaðu á stokkinum, meðan stórur kalvi var undir borði. Inntøkumissur landskassans er nú farin álvarliga at nærkast teimum fimm milliardunum.

Og hetta skulu allir skattaborgarar í landinum gjalda – tú, eg og allir hinir.

Kringvarp fyri øll?

Sofus Debes Johannesen

Tá man hyggur ella lurtar eftir tíðindum í útlenskum miðlum, so hava tey eina grundreglu, at tíðindini eru á móðurmálinum. Verður tosað við persón á øðrum máli, so

verður tað, viðkomandi sigur, umsett til móðurmálið.

Men soleiðis er ikki hjá okkara egna Kringvarpi. Heldur ikki eftir, at tey gjørdur sonevndu public-service avtaluna við eigarán, Mentamálaráðið.

Ofta eru tíðinasendingar, har útlenskt mál verður nýtt í samrøðum.

Flestu okkara skilja danskt og norskt, so lat tað fara.

Men nógv av okkara eldru borgarum skilja ikki enskt, so tað eigur at vera eitt ófrávíkiliugt krav, at samrøður á enskum verða umsettar!

Flestu yngur lurtararnir

skilja enskt, men ein sannroynd er, at tey ungu ikki lurta so nógv eftir tíðindum, meðan eldru lurtararnir eru teir nógv mest trúgvu til tíðindasendingarnar. Tí er tað ein háðan móti teimum at senda tíðindire, sum tey ikki skilja!

Eitt dømi var sunnudagin 18-05-14. Kl. 14 var innslag í tíðindunum, har tosað varð við serba um vatnflóð í heimlandi hansara. Samrøðan var á enskumuttan umseting.

Kl. 18, ella 4 tímar seinni, var sama samrøða endursend, framvegisuttan umseting.

Ikki tí, tíndasendingin kl. 18 var í størsta mun endur-

sending frá kl. 14, so har kundi saktans verið stundir at umseta innihaldið í enska innslagnum til føroyskt, so eisini eldru lurtararnir kundu fylgt við.

Spurningurin er so, um talan er um dovinskap, ella bara vanvirðing av eldru lurtarunum?

Hendan so nógv umtalaða public-service avtalan millum Kringvarp Føroya og Mentamálaráðið átti í hvussu er umfata hendan spurning. Gjógv, 18. mai 2014